

Antipestprotocol basisschool 't Wold

Antipest coördinator op 't Wold is juf Marjo Lanphen (Marjo.Lanphen@ante.nl)

PESTEN ?
daar doe ik niet aan mee !

Dit protocol heeft als doel alle kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig te laten voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Soms gebeurt pesten buiten de school. Toch heeft de school er veel last van. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat. Kinderen kunnen minder goed leren. Kortom: Pesten heeft effect op het schoolklimaat. Vindt het pesten buiten school(tijd) plaats en wordt het op school geconstateerd of aangegeven door de ouders van het gepeste kind of derden, dan maakt de intern begeleider (IB-er), na overleg met de directie van de school, de inschatting of het pestprotocol van toepassing is. Zo ja, dan wordt vervolgens conform dit protocol gehandeld.

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

VOORWAARDEN

Pesten moet als probleem worden gezien door **alle direct** betrokken partijen (leerlingen: *gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep*, leerkrachten en de ouders/verzorgers (*hierna genoemd: ouders*))

De school moet proberen pestproblemen te **voorkomen**. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.

Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in directe samenwerking met de ouders) dat kunnen **signaleren en duidelijk stelling** nemen.

Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een **directe en consequente aanpak**.

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan kan de inschakeling van **een vertrouwenspersoon** nodig zijn. Deze vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren en is te bereiken via de coördinatie vertrouwenspersonen GGD Flevoland

Vormen van pesten

Allereerst is het belangrijk het verschil uit te leggen tussen *pesten* en *plagen*

- Bij **plagen** is er sprake van incidenten. Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en is onregelmatig. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen gebeurt zonder kwade bedoelingen en kan daarom vaak leuk, plezierig en grappig zijn. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade op en is in staat zich te verweren.
- Bij **pesten** is het ene kind sterker en het andere kind zwakker. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. De macht is ongelijk verdeeld. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is het gepeste kind steeds weer de klos. De pestkop heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Pesten gebeurt vaak stiekem. Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig, hij of zij is onzeker en bang. Bij het begrip 'pesten' wordt daarom de volgende definitie gehanteerd: *Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meerdere leerlingen bewust proberen een andere leerling fysiek, verbaal of psychisch schade toe te brengen.*

Pesten kan **direct** (*openlijke aanvallen op de gepeste*) of **indirect** (*sociale isolatie van de gepeste*) plaatsvinden. Het direct pesten is weer onder te verdelen in **verbaal** en **fysiek** pesten.

· Direct pesten

Verbaal pesten komt het meest voor. Dit houdt in dat men opmerkingen maakt over een opvallend kenmerk van de gepeste. Er wordt gescholden, allerlei verschillende scheldwoorden worden bedacht. Het kan zijn dat er woordspelingen worden gemaakt op iemands naam, uiterlijk, familie of een bepaalde gewoonte. Ook het uiten van bedreigingen tegen de gepeste valt onder verbaal pesten. 'Wacht maar tot na schooltijd..', 'O, wil je naar huis gaan, maar dan moet er eerst nog iets anders gebeuren..'. De gepeste kan door veel opmerkingen angst worden aangejaagd.

Fysiek geweld is ook in velerlei vormen denkbaar. Het kan gaan van iemand een duw geven, aan zijn/haar kleren trekken, tot iemand zodanig slaan en schoppen dat de gepeste er met blauwe plekken en schaafwonden vanaf komt.

Andere vormen van direct pesten die voor kunnen komen zijn: iemand afpersen, iemand tot slaaf maken en hem allerlei vernederende dingen op laten knappen, gemaakt huiswerk afpakken, iemands eigendommen afpakken en kapotmaken.

· Indirect pesten

Indirect pesten bestaat in het opzettelijk buitensluiten van iemand buiten de groep of klas, het (on)opvallend roddelen over iemand of nooit uitgenodigd worden voor een verjaardagsfeestje.

Digitaal pesten (cyberpesten):

Anonieme berichten versturen via social media, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcams op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen, happy slapping, en het versturen van een e-mail bom. 20% van de leerlingen heeft te maken met cyberpesten.

De effecten van cyberpesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

Ouders en leerlingen kunnen op school terecht voor informatie en/of tips om (digitaal) pesten te voorkomen.

Uitgangspunten van onze school

- PESTEN IS VERBODEN!

Pesten is een probleem en wordt absoluut niet toegestaan.

- Inspanningsverplichting

Als ouders en/of kinderen een melding van pestgedrag doen, nemen wij deze melding **altijd** serieus. Pesterijen worden nooit genegeerd

Bij pesten willen we altijd *hier en nu* handelen. M.a.w. er wordt altijd direct ingegrepen. De directie en/of IB-er en de leerkrachten zullen hun verantwoordelijkheid nemen en overleg moeten voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school. Het is niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen.

- Duidelijke (gedrags)regels

Regels scheppen duidelijkheid en dragen zo bij aan de veiligheid op school.

WOLD (school) REGELS:

't is voor iedereen veilig op school

We houden ons aan alle afspraken
Op school mag je er zijn en hoor je erbij
Leren doen we met én van elkaar
Dagelijks lachen, we hebben samen plezier

Deze regels hangen zichtbaar in de gangen en klaslokalen.

Ook voor het buiten spelen gelden regels:

Wij houden ons aan alle afspraken
Als je hulp nodig hebt, ga je naar de pleinwacht
We helpen elkaar óók buiten.

Voorkomen is beter dan genezen

Uit onderzoek is gebleken dat aandacht voor omgangsregels en een veilig schoolklimaat het beste 'antipestprogramma' is.

Met de juiste begeleiding ontstaat een positieve en veilige sfeer. De 'leidersrol' (leerkracht) is zeer bepalend. Als leerkracht kun je een belangrijke rol spelen door het groepsproces actief te leiden. Op die manier ontstaat een veilige sfeer waarin kinderen zich prettig voelen, het beste uit zichzelf kunnen halen en er minder snel gepest zal worden.

Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden

aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Daarnaast is het van belang dat de leerkrachten pesten leren zien en snel herkennen en dat er proactief opgetreden wordt. Het is veel moeilijker om pas bij ernstige escalaties in te grijpen. Het beste effect met de minste inspanning wordt verkregen als er wordt ingegrepen bij kleinere interacties (Vaak liggen deze vóór het moment dat een kind zelf aangeeft dat het gepest wordt en/of de situatie escaleert)

Tot slot: Ingrijpen mag niet alleen afhankelijk zijn van de subjectieve beleving van leerkracht, leerling en/of ouders. Het is belangrijk om objectief vast te stellen om welk gedrag het gaat en welke rollen de kinderen invullen. Maar ingrijpen blijft noodzaak: Niet ingrijpen op negatief gedrag kan een signaal naar kinderen afgeven dat het gedrag geaccepteerd is en het geeft grenzen aan naar de andere leerlingen.

Het is noodzakelijk om het onderwerp pesten regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het preventief gaat werken. Daarom worden er (zeker in het begin van het schooljaar) groepsvormende spelletjes gedaan; gesprekjes met kinderen gevoerd en een kinderenquête (Zien) (digitaal pesten) afgenomen in de groepen 6 t/m 8

Aanpak van pestgedrag

Op het moment dat er sprake is van pestgedrag op school (door de leerkracht geconstateerd of door leerling(en) en/of ouders aangegeven) heeft de school de plicht het probleem aan te pakken. Bij een goede aanpak van pesten zijn onderstaande punten van belang:

Ten eerste is het belangrijk dat bij de aanpak alle betrokken partijen worden ingeschakeld. Een voorwaarde om pesten aan te pakken is dat alle betrokkenen het pesten als een probleem zien. Niet alleen de pester en de gepeste, maar ook de omstanders. Want pesten is niet alleen een probleem van de gepeste, maar ook van de pester en de omstanders

Ten tweede dat het probleem structureel wordt aangepakt, dat wil zeggen: via de trits signaleren, analyseren, een plan opzetten en uitvoeren, en evalueren.

Tot slot dat de aanpak leidt tot een blijvende attitudeverandering.

Bij de eerste constatering van pestgedrag:

- Praat de leerkracht eerst met de betrokken kinderen (de pester(s), de gepeste(n) en omstanders) afzonderlijk en daarna met de groep;
In deze gesprekken probeert hij/zij samen met hen een oplossing te vinden/plan op te stellen en (nieuwe) afspraken te maken.
  - We ondernemen geen actie zonder medeweten van de gepeste leerling. Hij/zij wordt betrokken bij het vinden van een oplossing en via follow-up gesprekken op de hoogte gehouden
  - In een gesprek met de pester maken we deze bewust van het effect van het eigen gedrag
- Meldt de leerkracht dit meteen bij de directie en/of IB-er;
- Worden alle betrokken ouders -van de pester(s) en gepeste(n)- telefonisch op de hoogte gesteld (ook van de gemaakte afspraken);
- Van deze gesprekken wordt een verslag gemaakt dat in het dossier van de leerlingen komt. Als er meerdere leerlingen bij

zijn betrokken komt er een groepsverslag in het leerlingvolgsysteem;

- Volgen er sancties. Hierbij kan gedacht worden aan:
  - Een of meerdere pauzes binnen blijven
  - Nablijven
  - Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem
  - Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen regelmatig in een kort gesprek aan de orde.
(voor een bepaalde periode)

- Als voorgaande acties op niets uitlopen en er dus sprake is van aanhoudend pestgedrag:**
- Vindt opnieuw afstemming plaats tussen leerkracht en directie en/of IB-er;
  - Worden de ouders op school uitgenodigd en volgt een tweede gesprek met alle betrokken ouders. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken;
  - Kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de IJsselgroep de GGD of schoolmaatschappelijk werk;
  - Kan er voor gekozen worden om de pester tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school;
  - In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. (zie toelating- en verwijderingbeleid)

Alle betrokken ouders worden van de bovenstaande stappen op de hoogte gesteld.

Nazorg is van groot belang.

Leerkracht en directie en/of IB-er spreken af wie deze nazorg verricht en hoe deze zal worden ingevuld.

Begeleiding

Omdat pesten een groepsproces is waarbij het niet alleen gaat om de pester en de gepeste, maar ook om de houding van de omstanders hanteren we de z.g. *vijsporenaanpak*.

Deze aanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten:

- het slachtoffer: degene die gepest wordt door anderen
- de pester: neemt het initiatief om anderen te pesten
- de klasgenoten:
  - assistent: gaat actief meepesten
  - versterker: moedigt pester aan
  - buitenstaander: weet van het pesten, maar grijpt niet in
  - verdediger: komt op voor het slachtoffer
- de ouders
- de school

Het slachtoffer:

Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen.

Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.

Samen met het kind werken aan oplossingen.

Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.

Zorgen voor follow-up gesprekken

De pester:

Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent.
Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.
Grenzen stellen en daar consequenties aan verbinden
Zorgen voor follow-up gesprekken.

De klasgenoten:

Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

De ouders:

Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
Ouders op de hoogte houden van peestsituaties.
Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.
Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

De algemene verantwoordelijkheid van de school:

De school:

Zorgt dat de directie en de leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.
Neemt stelling tegen het pesten.
Werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

Leerkrachten en ouders onderschrijven gezamenlijk dit antipestprotocol.

Voor meer uitgebreide informatie:

www.pestweb.nl

www.schoolveiligheid.nl